

1. UVOD

Čovek je oduvek težio da stvori sebi i zajednici što bolje uslove života i obezbedi opstanak, a to je bilo moguće samo menjanjem i prilagođavanjem prirode gde rad ima vodeću ulogu. Proučavanje rada započeto je još u antičko doba u okviru filozofije. Mislioci toga doba su u svojim spisima izvodili različite zaključke o njegovoj svrsishodnosti. Među prvima je bio stoik Panaitije u II v.p.n.e. koji je govorio da su stvari koje donose korist čoveku proizvod njegovog rada, kao i Ciceron koji je u svom spisu "De officiis" (O dužnostima) govorio da čovek radom treba da preoblikuje prirodu da bi ona služila ljudskoj reprodukciji. Kasnije u prosvetiteljskoj filozofiji XVII veka naučnici poput Džona Loka i Adama Smita ukazuju na druge značajne karakteristike rada. U XX veku počinju da se zasnivaju mnoge posebne nauke o radu kao što su sociologija rada, psihologija rada...

Definicija rada: *Odnos u kom se čovek svesno spaja sa prirodom u nastojanju da i sam deluje ako ne kao prirodna sila a ono bar kao produžena ruka prirode ili kao sila nasuprot prirodi.*

Ljudi uspostavljaju društvene odnose na bazi različitih radnih aktivnosti; rad povezuje jednog čoveka sa drugim jer postoji mnogo poslova koje nije moguće sam obaviti. Rad je takođe uslovio potrebu za zajedničkim životom u društvenoj zajednici.

Pod sadržajem rada ne podrazumevamo samo celokupnost tehničko-organizacionih funkcija ljudi u procesu rada (stepen razvoja tehnike, predmeta rada, organizacija rada...) već i društveno-ekonomske uslove u kojima se radna delatnost ostvaruje i može imati vrlo složenu strukturu.

Rad se može posmatrati u tri sektora: Primarnim sektorom se smatra neposredna prerada prirodnih resursa (poljoprivreda, energetika, rudarstvo); Sekundarnim industrija a Tercijarnim sektor uslužnih delatnosti.

Rad stvara i zadovoljava potrebe. Potrebe uslovljavaju potrošnju, potrošnja potrebe, a obe proizvodnju. Nastaje *začarani krug* u kom čovek radi previše i zbog prestižne potrošnje. Takva potrošnja, iako se zakonski skraćuje radni dan. zbog društvenog statusa, ali i preživljavanja, implicira "rod na crno", "svaštarenje" u slobodnom vremenu. Nastaje *totalitarizam "totalnih potreba"* iako skraćenje radnog dana pretpostavlja slobodu. Ipak je nesklad na relaciji: kupovna moć-potreba uslovljen društvenim obrascima, kulturnim i islorijskim kontekstom.

2. LJUDSKI RAD KAO SOCIOLOŠKA KATEGORIJA

Rad je suštinska karakteristika čoveka jer se kroz svesnu, organizovanu delatnost prirodna materija preobraća u čovekovo delo, u opredmećenje njegovog života. Rad ima fundamentalno društveno značenje za celokupnu egzistenciju svakog pojedinca i društva u celini - uslov bez koga se ne može. Ljudski rad predstavlja dakle bazičnu sferu egzistencije čovečanstva koja u krajnjoj instanci određuje sve ostale sfere društvenog života. Ljudski rad u kome se usredsređuje celokupni društveni i intelektualni progres najjasnije pokazuje u kojoj meri raste čovekova moć prema ostaloj prirodi. Ako se vidi samo ova strana čovekovog stvaranja, onda vidimo samo afirmaciju, potvrđivanje njegovih stvaralačkih moći. Rad je proces kroz koji on razrešava svoje situacije modifikujući prirodni svet prema svojim potrebama, menja i samog sebe pre svega u tom smislu što neprekidno povećava sopstvenu stvaralačku moć. Čovek je danas rukom dosegao svemir, a njegove ambicije idu još dalje: i ako svaki treći čovek još gladauje on se sprema da i svemir osvoji. Ali čovek je nemoćan pred svetom i organizacijom koju je sam stvorio.

Rad i stvaranje, pa, i samo socijalno i psihičko biće, čoveka su društveni proizvod. Zadovoljavajući svoju potrebu za stvaranjem, za radom čovek proizvodi dobra potrebna za egzistenciju društva. U društvenim odnosima tokom cele civilizacije rad kao područje ljudske satisfakcije pretvarao se u sferu prinude i nasilja. Čovekove potrebe za asocijacijom, za indentifikovanjem, za korenima u sredini kojoj pripada dobijaju sasvim nove karakteristike. Čovek, udružujući se oseća da se prema njemu odnose konkurentski i rivalski, da prijateljstvo predstavlja masku kako bi se njime poslužili kao instrumentom za zadovoljavanje sopstvenih ciljeva. Ljubav i prijateljstvo postaju lažni i čovek od malih nogu oseća neprijateljstvo sredine. Teran nužnošću on se celog života bori da bude prihvaćen od sredine, kombinujući borbu, prilagođavanje i povlačenje. Otuda atomizacija društva i privatizacija života.

U sociološkoj literaturi prisutna su shvatanja po kojima je ljudski rad ključni činilac načina života neposredovan zavisnošću načina života od razvoja proizvodnih snaga i karaktera društvenih odnosa u okviru kojih se vrši proizvodnja vrednosti. Ž. Furastije istice da su elementi načina života, per definitionem, u suprotnosti sa životnim standardom, a krucijalna suprotnost je u nemogućnosti merenja elemenata načina života novcem za razliku od životnog standarda koji upravo pretpostavlja »potrosnju dobara i usluga koje su izmerljive novcem« i koje podrazumevaju istraživanje dohotka i »realnih« nadnica.¹

---

¹ Ž. Furastije: Civilizacija sutrašnjice, »Naprijed«, Zagreb, 1968., str. 116-117.

**---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----**

**[BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST](http://WWW.SEMINARSKIRAD.ORG)
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.**

**WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET**

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com